

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра економіки</i>	Кількість кредитів – 3 – 90 год. Дні занять – відповідно до розкладу. Форма навчання – денна, заочна Компонент освітньої програми – вибіркова Консультації – відповідно до графіка навчального процесу. Мова викладання – українська.
--------------------------	--

2. Інформація про викладача

Викладач	Д.е.н., професор Черевко Георгій Владиславович
Контактна інформація	+38067-303-48-66, gcherevko@ukr.net

АНОТАЦІЯ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується загальною цифровізацією, яка охоплює і економічну сферу діяльності, де цифрове середовище стає все більш конкурентним, що спонукає підприємства до пошуку інноваційних шляхів розвитку на основі інтенсифікації процесів формування інтелектуальної власності та відповідного перегляду підходів до її охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в умовах їх цифровізації. Зміст навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність у цифровому середовищі» враховує зазначені аспекти сучасності та дає можливість у ході її вивчення зрозуміти особливості створення і використання об'єктів інтелектуальної власності у цифровому середовищі. При цьому основна увага звертається на проблеми забезпечення адекватної охорони цифрової промислової власності та авторського і суміжних прав у цифровому просторі, трансформації інтелектуальної власності в інноваційні продукти виробничого та комерційного характеру, методів реалізації ділової активності та цифрових технологій недопущення порушення прав на об'єкти цифрової інтелектуальної власності та способи і методи протидії недобросовісній конкуренції в електронній торгівлі та незаконному заволодінню цифровими об'єктами інтелектуальної власності.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань у сфері створення, набуття правової охорони, комерціалізації та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності у цифровому середовищі, а також вміння свідомо і ефективно використовувати цифрові об'єкти інтелектуальної власності для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств.

Завданням навчальної дисципліни є 1) вивчення суті і правового поля функціонування інтелектуальної власності, специфіки окремих груп її об'єктів і основ та критеріїв набуття ними правової охорони в умовах глобальної цифровізації суспільного життя і сфери економіки; 2) з'ясування проблем реалізації авторського права у інтернет-мережах, що створені для обміну файлами, та ознайомлення із основними шляхами їх вирішення; 3) вивчення суті промислової власності та інтелектуальної власності на її нетрадиційні об'єкти, економічного змісту правової охорони інтелектуальної власності на її об'єкти та її економічного ефекту; 4) навчання механізму захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності у випадку їх порушення у цифровому просторі.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти. Аналогічні форми навчання можуть бути при необхідності проводитись з використанням навчальних інтернет-платформ у режимі он-лайн.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, дискусії та

лекції з відповідним ілюструванням і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, дискусії дозволяє привернути увагу здобувачі вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі інтерактивного комунікування особливостей сприйняття навчального матеріалу здобувачами освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних завдань у формі вирішення здобувачами вищої освіти ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділових ігор, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, підготованих як індивідуальні завдання за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкowanими чи надісланими їм в електронній формі інформативним матеріалом та завданнями, або з інформацією в мережі Інтернет.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу платформ ZOOM.US., Google Classroom. Також викладач і здобувачі вищої освіти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Google Classroom, інші доступні засоби комунікації. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на занятті з поважної причини, він/вона презентує виконані самостійно завдання на консультації у викладача. Під час роботи над виконанням завдань не допускається порушення засад академічної доброчесності.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Підсумковий (семестровий) контроль з навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність у цифровому середовищі» здійснюється при закінченні семестру і проводиться відповідно до навчального плану у формі заліку(іспиту) в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів академічної доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання вимог Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступне за посиланням: <https://www.lnup.edu.ua/attachments/article/2009/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D1%83%20%D0%9B%D0%9D%D0%90%D0%A3.pdf>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Тенденції розвитку науки, культури, техніки і виробництва. Процес розвитку науково-технічного прогресу і його особливості. Людська думка як основа науково-технічного прогресу. Нерівномірність науково-технічного прогресу. Поняття “плато досконалості”. Суть і значення інтелектуальної діяльності в науково-технічному прогресі. Їх схожість і відмінності.

Поняття творчості. Творчість і розумова діяльність. Творчість та інтелектуальна діяльність – спільність і відмінності понять.

Інтелектуальна власність як структурна складова системи суспільних відносин власності. Об’єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ) як результати інтелектуальної діяльності. Класифікація об’єктів права інтелектуальної власності.

Підстави та умови визнання особи суб’єктом права інтелектуальної власності. Види суб’єктів права інтелектуальної власності. Суб’єкти права різних видів об’єктів інтелектуальної власності. Суб’єкти права промислової власності. Суб’єкти авторського права. Суб’єкти права інтелектуальної власності на нетрадиційні об’єкти.

Етапи життєвого циклу об’єктів інтелектуальної власності – створення, набуття прав, використання (комерціалізація), захист, утилізація. Зміст та необхідність і значення кожного етапу.

Державна система правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Національний орган інтелектуальної власності. Державна організація «Українське агентство з авторських і суміжних прав». Центр підтримки технологій та інновацій в Україні (Technology and Innovation Support Center TISC). Біржа промислової власності. Фабрика ідей. Функції інституцій – складових державної системи правової охорони інтелектуальної власності.

Основні напрями вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності. Результати оцінки відповідності законодавства України та ЄС у сфері охорони інтелектуальної власності.

ТЕМА 2. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Цифрова трансформація (цифровізація). Цифрові технології. Принципи цифровізації. Цифрові тренди. Виклики та можливості для України. Проекти цифрової трансформації в Україні. Цифрові ініціативи, стратегічні виклики. Реєстр цифрових об’єктів як необхідний інструмент фіксації метаданих про твір і правовласників. Законодавство зарубіжних країн щодо нормативного регулювання цифрового середовища та цифрової трансформації. Інформаційні ресурси як новий комплексний об’єкт інтелектуальної власності.

ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ, НАБУТТЯ І ОХОРОНА ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ

Поняття правової охорони ОПВ. Обов'язковість і специфіка правової охорони ОПВ. Основні способи охорони ОПВ.

Закони України, що регламентують права на об'єкти промислової власності. Патент як техніко-юридичний документ. Патент на винахід. Патент на секретний винахід. Деклараційний патент на винахід і деклараційний патент на секретний винахід. Деклараційний патент на корисну модель і деклараційний патент на секретну корисну модель. Винахід як технологічне (технічне) вирішення. Умови патентоздатності винаходу (новизна, винахідницький рівень, промислова придатність). Умови патентоздатності корисної моделі – новизна і промислова придатність. Що не може одержати охорони як винахід (корисна модель). Процедура отримання патенту на винахід і оформлення документів. Зміст заявки на видачу патенту. Опис винаходу і формула винаходу (корисної моделі). Вартість патентування винаходу (корисної моделі). Строк дії патенту і умови дострокового припинення його дії. Територіальні обмеження дії патенту. Конвенційний пріоритет.

Промисловий зразок як результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання. Об'єкт промислового зразка. Умови патентоспроможності промислового зразка – новизна і промислова придатність. Критерії охороноздатності об'єктів промислової власності. Кваліфіковане зазначення походження товару як назву місця походження товару або географічне зазначення походження товару. Умови реєстрації та правової охорони назви місця походження товару. Умови реєстрації та правової охорони географічного зазначення походження товару.

Зростання ролі законодавчої бази у сфері знаків для товарів і послуг. Роль і значення та функції маркувальних знаків. Поняття торгової марки. Що можна зареєструвати як торгову марку. Основний вид використання торговельної марки. Процедура формування та подачі заявки на реєстрацію знака. Одержання охоронного свідоцтва. Реєстрація торгового знака в іноземних державах.

Поняття бренду і брендінгу. Умови перетворення торгової марки на бренд. Проблеми брендінгу в Україні. Особливості роботи з брендом. Бренд-консалтинговий супровід. Особливості окремих продуктивних брендінгів. Чинники обмеженості потенціалу розвитку брендів.

ТЕМА 4. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Закон України “Про авторське право і суміжні права” - його зміст і значення. Авторське право у Конституції України. Поняття авторського права і суміжних прав. Особливості авторського права як форми ІВ. Державна реєстрація авторського права. Особливості охоронних документів та процедури їх одержання. Особливості процедури закріплення виникнення і здійснення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на твір. Суть і

можливі види використання твору як об'єкту ІВ. Піратство і плагіат.

Види літературної діяльності і літературних творів. Наука, література і мистецтво. Поняття твору як об'єкту ІВ. Твори, що не об'єктами ІВ. Особливості літературної діяльності як виду інтелектуальної творчої діяльності. Уразливі місце правової охорони результатів літературної творчості. Особливості державної реєстрації результатів літературної діяльності та ліцензування останньої. Виникнення авторського права на твір. Свідоцтво як охоронний документ на результат літературної діяльності.

Поняття мистецтва (мистецької діяльності) як виду інтелектуальної діяльності. Образотворче мистецтво. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Його види. Графіка. Гравюра. Скульптура. Комп'ютеризація мистецької діяльності. Твори образотворчого мистецтва як об'єкти авторського права. Право слідування. Копіювання. Твори декоративно-прикладного мистецтва (твори ужиткового мистецтва). Твори дизайну. Можливі підміни у визначенні об'єктів права інтелектуальної власності.

Творчий характер фотографічного процесу. Проблеми авторства у фотографії. Правовласник фотографічних творів. Особливості цифрової фотографії. Можливості захисту авторства. Технічні засоби захисту. Знак копірайта. Водяні знаки. Особливості авторства фотографії в Інтернеті. Види ліцензування використання фотографій.

Поняття музичного твору. Музичні твори як об'єкти авторського права. Особливості авторського права на музичні твори та його охорони. Авторський договір. Право автора як особисте право. Організації, що управляють майновими правами. Тариф роялті.

Поняття комп'ютерної програми. Комп'ютерні програми як об'єкт авторського права. Піратство у сфері комп'ютерних програм. Суть авторського права на комп'ютерні програми та бази даних. послідовність набуття авторських прав на ці об'єкти. Компіляція (база) даних як об'єкт авторського права. Особливості регулювання цивільно-правового обороту об'єктів авторського права в мережі Інтернет. Особливості правової охорони сучасних цифрових технологій: блокчейн, штучний інтелект, 3Д-друк, Інтернет-речей та інших. Форми набуття охорони. Вибір форми охорони: авторське або патентне право. Проблеми реалізації прав на твори в цифровій формі.

Витрати на створення об'єкта авторського права. Витрати на оформлення документів на охорону авторського права. Доходи від використання об'єктів авторського права.

Колективне авторство як продуктивна форма створення ОПВ. Юридичний аспект колективного авторства. Спільне володіння ОПВ як специфіка колективного авторства.

ТЕМА 5. НАБУТТЯ І ОХОРОНА ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА НЕТРАДИЦІЙНІ ОПВ

Правова охорона наукових відкриттів

Загальні підходи до наукових відкриттів. Об'єкти наукових відкриттів. Явище. Властивість. Закономірність. Право на наукове відкриття. Міжнародний досвід

щодо правової охорони наукових відкриттів.

Особливості комерційної таємниці як нетрадиційного ОІВ.

Поняття комерційної таємниці. Комерційна таємниця як один із найдавніших методів охорони інтелектуальної власності. Відмінна особливість комерційної таємниці в сукупності ОІВ. Існуючі обмеження щодо трактування комерційної таємниці. Проблеми із законодавчим забезпечення охорони комерційної таємниці. Конфіденційність інформації та способи забезпечення її дотримання.

Особливості набуття прав ІВ на топографії інтегральних мікросхем, рацпропозиції та винаходи.

Поняття топографії інтегральних мікросхем. Охоронні документи та порядок їх одержання. Поняття раціоналізаторської пропозиції. Охороноздатність рацпропозиції. Цивільний кодекс України - про раціоналізаторську пропозицію. Процедура оформлення і одержання охоронного документу-свідчення. Термін дії охоронного свідчення на рацпропозицію та визначення її економічної раціональності.

ТЕМА 6. ЗАХИСТ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Ліцензії. Договори на використання, розпорядження ОПІВ. Їх зміст і структура. . Особливості договірних відносин у середовищі інтернету.

Поняття порушення прав на інтелектуальну власність і класифікація порушувальних дій по відношенню до різних об'єктів інтелектуальної власності. Порушення патентних прав. Порушення інтелектуального права чи суміжних прав. Будь-яке посягання на права суб'єкта права інтелектуальної власності.

Юрисдикційна і неюрисдикційна форми захисту прав інтелектуальної власності. Їх суть, особливості, відносні переваги і недоліки. Адміністративний спосіб захисту прав. Штрафи, адміністративна і цивільно-правова відповідальність. Цивільно-правовий спосіб захисту прав. Права власника прав вимагати від порушника: визнання прав власника; відновлення становища, що існувало до порушення права; припинення дій, що порушують право чи створюють погрозу його порушенню; відшкодування збитків, включаючи втрачену вигоду тощо. Патентні суди. Спеціальні засоби захисту права інтелектуальної власності. Можливі напрями вдосконалення ситуації із захистом прав інтелектуальної власності в Україні.

Кримінальна відповідальність за порушення права на інтелектуальну власність. Кримінально-правові санкції за незаконне зазіхання на комерційну таємницю. Захист прав на ОПІВ при перетинанні кордону. Докази у судовій процедурі вирішення спорів.

Проблеми із захистом інтелектуальної власності на web-сайтах. Ситуація з крадіжками та плагіатом в мережі Інтернет як віддзеркалення загальної правової ситуації в суспільстві. Порушник права інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Правові аспекти вміщення твору на вітрині Інтернету. Можливості правової охорони та захисту прав ні ОПІВ в електронній формі. Можливості правового захисту інтелектуальної власності у електронних

варіантах студентських наукових, курсових та дипломних робіт.

ТЕМА 7. ПРАВОВА ОХОРОНА ЦИФРОВОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЄС

Міжнародні договори про захист прав інтелектуальної власності у цифровому просторі. Глобальні договори системи охорони прав інтелектуальної власності: Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОПІВ) – утворення, завдання, принципи діяльності. Система директивного регулювання процесів уніфікації та гармонізації законодавства про інтелектуальну власність.

Необхідність ефективної охорони інтелектуальної власності для України на міжнародному рівні. Інтернаціоналізація комерційного використання результатів інтелектуальної діяльності. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Міжнародний договір про патентну кооперацію (РСТ). Договір про міжнародну реєстрацію аудіовізуальних творів (FRT). Світова організація торгівлі (СОТ). Європейський Союз (ЄС). Північноамериканська асоціація вільної торгівлі. Приєднання сфери інтелектуальної власності до системи СОТ. Створення СОТ-Угоди про торгові аспекти прав на інтелектуальну діяльність (TRIPS). Суд Європейського Співтовариства. Міжнародна торгівля ліцензіями. Договірні механізми. Міжнародний франчайзинг. Три типи франчайзингу: промисловий, з приводу збуту, сервісний.

Угода TRIPS як одна з найважливіших угод Світової організації торгівлі (СОТ). Правовий документ, що охоплює питання, пов'язані з охороною прав на ОПІВ, що розглядаються як товар. Частина III Угоди TRIPS “Захист прав інтелектуальної власності”. Стаття 41 Угоди TRIPS. Необхідність врахування вимог і положень Угоди TRIPS в процесі подальшого удосконалення національного законодавства України у сфері інтелектуальної власності.

Досвід США, Великобританії, Франції, Японії, Китаю та інших країн.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 №435-IV. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T030435>
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Господарський процесуальний кодекс України: Кодекс України від 06.11.1991. №1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
6. Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-%D1%80#Text> (дата звернення:

12.12.2022).

7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

8. Про внесення змін до деяких законів щодо створення національного органу інтелектуальної власності: Закон України від 16.06.2020 № 703-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text> (дата звернення: 20.12.2020).

9. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>

10. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 року. *ВВР України*. 1992. № 1. Ст. 1.

11. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3322-12#Text>

12. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 14.10.2020, підстава - [703-IX](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3687-12#Text>

13. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3689-12#Text>

14. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 14.10.2020, підстава - [703-IX](#). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3688-12#Text> (дата звернення: 20.12.2020).

15. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 5 листопада 1997 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Основна література

1. *Черевко Г.В.* Інтелектуальна власність. К. : Знання, 1998. 360 с.
2. *Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. С.Б. Булеци, О.І. Чепис.* Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с.
3. *Романадзе Л.Д., Цибульов П.М., Кулініч О.О.* Інтелектуальна власність : підручник. Видавничий дім «Гельветика», 2019. 424 с.
4. *Семків В.О., Шандра Р.С.* Інтелектуальна власність: підручник для студентів неюридичних факультетів. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.
5. *Харитоновна О.І.* Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. О.І. Харитоновної. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 540 с.
6. *Кадетова О.* Угода про асоціацію України з Європейським Союзом в системі джерел права інтелектуальної власності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 344 с.

Додаткова література.

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. К.: Національна академія управління, 2014. с. 278

2. *Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В.* та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / За заг. ред

канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

3. *Андрощук Г.О.* Інтелектуальна власність в національних інноваційних системах: монографія. Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності. Київ: Інтерсервіс, 2018. 364 с.

4. Артамонова Н.О., Лерантович Е.Т. Технологія блокчейн як об'єкт промислової власності: характеристика патентної активності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 4 (102). С. 60–71.

5. Артамонова Н.О. Сучасні цифрові технології глобального простору в сфері інтелектуальної власності. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матер. міжнар. наук. конф, (22–23 листопада 2018 р. / Під ред. проф. В. М. Шейка та ін. Харків : ХДАК, 2018. С. 164–166.

6. *Базилевич В.Д.* Інтелектуальна власність: підруч.; 2-е видання. К.: Знання. 2008. 431 с.

7. *Бондаренко С.В.* Авторське право і суміжні права. К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. 260 с.

8. *Бутнік-Сіверський О.* Економіко-правові питання комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність*. 2012. № 10. С.34-39.

9. Вірченко В.В. Інтелектуальна власність: теоретичні витоки та економічні імперативи розвитку. Видавництво: Ліра-К., 2018. 488 с.

10. *Верба І.І., Коваль В.О.* Основи інтелектуальної власності. К.: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.

11. *Галупова Л.І.* Захист прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 745-749.

12. Глотов С. Можливість застосування законодавства про авторське право до творів у цифровій формі / С. Глотов // *Теорія і практика інтелектуальної власності*. – К. : Науково–дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2006. – № 3. – С. 10–15.

13. *Дмитришин В.С.* Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні. К. : Інст. інтел. власн. і права, 2008. 248 с.

14. *Жаров В.О.* Захист прав інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб.; 2-е вид., переробл. і доп. К. : ЗАТ “Інститут інтелектуальної власності”, 2002. 388 с.

15. *Жилінкова О.В.* Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.

16. *Жданенко О.І.* Захист та облік суб'єктів прав інтелектуальної власності в Україні. *Економіка та держава*. 2005. №5. С.47-50.

17. Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав

інтелектуальної власності на митному кордоні України: монографія; за заг. ред. Пашка П. В. Ірпінь–Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2017. 323с.

18. Збірник законодавчих актів України з питань інтелектуальної власності /Уклад.: В.О. Жаров і Н.В. Максимова, за ред. М.В. Паладія. К.: ТОВ «Альфа-ПСК». 2006. 434 с.

19. Єліферов, Д. О. Охорона прав інтелектуальної власності у цифровому середовищі: концептуальні засади та проблеми = The Protection of Intellectual Property Rights in the Digital Sphere: Conceptual Bases and Problems : дипломна робота магістра / Д. О. Єліферов; наук. кер. С. М. Клейменова; ОНУ ім. І.І. Мечникова, ЕПФ, Каф. цивільно-правових дисциплін. Одеса, 2018. 107 с.

20. Інтелектуальна власність: навч.посіб. / Р.Ю. Кожушко, М.В. Колосніченко, І.П. Остапчук і ін. К.: КНУТД, 2014.108 с.

21. Інформаційне право та правова інформатика у сфері захисту персональних даних / В. Брижко, М. Гуцалюк, В. Цимбалюк, М. Швець; за ред. М. Швеця. – К.: НДЦПІ АПрН України, 2006. – 450 с.

22. ІТ-право: поняття та сутність: монографія / за ред. О.І.Харитонової, Є.О.Харитонова. Одеса: Фенікс, 2017. 316 с

23. *Каніца Ю.* Підходи до порівняння права інтелектуальної власності ЄС та України у сфері інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність*.2007. №3. С.4-6.

24. *Кіракосьян С.* Інвестиційний центр інтелектуальної власності: ринкова вартість винаходів. *Інтелектуальна власність*. 2012. №10. С. 68-71.

25. *Коваленко Т.* Товарний знак чи бренд. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2007. №2. С. 23-26.

26. *Коваль І.Ф.* Комерціалізація прав інтелектуальної власності : навчальний посібник. Донецький національний університет імені Василя Стуса, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 271 с.

27. *Коротюк О.В.* Цивільний кодекс України. Книга IV. Право інтелектуальної власності : науково-практичний коментар. К. : ОВК, 2022. 340 с.

28. *Кулініч О.О.* Охорона та захист прав інтелектуальної власності: економіко-правові підходи. Видавництво «Ліра-К», 2019. 276 с.

29. *Лазебний В.С., Розорінов Г.М., Толюпа С.В.* Основи інтелектуальної власності та її захисту. К.: Видавництво «Ліра-К», 2011. 160 с.

30. *Красовська А.* Сучасний стан правової охорони об'єктів інтелектуальної власності в Україні. *Інтелектуальна власність*. 2007. №1. С.4-7.

31. *Крук М.* Важливість захисту торговельних марок в Україні та інших країнах. *Інтелектуальна власність*. 2012. №5. С.21-25.

32. *Кузнєцов Ю.М.* Патентознавство та авторське право: підруч. К. : Кондор, 2005. 428 с.

33. *Кулініч О.О.* Право фізичної особи на власне зображення: сучасний стан та перспективи розвитку. Одеса, 2016. 322 с.

34. Літавський Т. Захист ІВ у мережі Інтернет: як це теоретично має працювати? *Юридична газета* . <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist->

intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/zahist-iv-u-merezhi-internet-yak-ce-teoretichno-mae-pracyuvati.html

35. Лисенко М. Захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет. //Інтелектуальна власність. 2014. №12. С. 9-13.

36. Ляшенко В.І. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія / В.І. Ляшенко, О.С. Вишневський; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2018. – 252 с

37. Мікульонок І.О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. 3-тє вид., переробл. і допов. К. : НТУУ «КПІ», 2012. 238 с.

38. Огнев'юк Г. Особливості використання об'єктів інтелектуальної власності в соціальних мережах. // Підприємництво, господарство, право: науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2016.- № 7. - С. 21-25.

39. Опалінський Ю.В. Право інтелектуальної власності в системі права України: Конспект лекцій для студентів спеціальності “Інтелектуальна власність”. К.: ЗАТ Інститут інтелектуальної власності і права. 2000. 44 с. С.8.\

40. Орлюк О., Майданик Л., Кронда О., Кашинцева О., Зеров К. Competition and Intellectual Property Law in Ukraine. Editors: Heiko Richter. Springer Berlin, Heidelberg. XXI, 605. <https://doi.org/10.1007/978-3-662-66101-7>

41. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С.О.Довгий, В.О.Жаров, В.О.Зайчик та ін. К. : Форум, 2002. 319 с.

42. Охорона промислової власності в Україні: монографія / За ред. О.Д. Святоцького, В.Л.Петрова. К. : Видавничий дім “Ін Юре”, 2001. 400 с.

43. Петренко С. А. Охорона комп'ютерної програми як об'єкта інтелектуальної власності: теорія і практика : монографія / С. А. Петренко. – К. : НДІ ІВ НАПрНУ, Лазурит–Поліграф, 2011. – 171 с.

44. Потоцький М. Еволюція способів захисту інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства. / Інтелектуальна власність. - 2015. - №5. - С. 32-37.

45. Право інтелектуальної власності: Акад. курс / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

46. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. К. : Центр учбової літератури, 2012. 270 с.

47. Работягова Л. Реформування Європейської патентної конвенції. *Інтелектуальна власність*. 2012. №11. С. 21-27.

48. Реєстрація авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%A0%D0%B5%D1%94%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D1%96_%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%8F%D0%BA%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D1%8E%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%

49. Рекомендації з оцінки вартості інтелектуальної власності / Капіца Ю.М., Мальчевський І.А., Федченко Л.Ю., Аралова Н.І. К., 2001, “Академперіодика”. 40 с.

50. Рекомендації для Інтернет-провайдерів, контент-провайдерів та користувачів файлообмінних мереж та інших веб-сервісів щодо правомірного використання об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет, затв. Державною службою інтелектуальної власності України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://sips.gov.ua/ua/ip.html?s=print>

51. Романадзе Л., Цибульов П.М., Кулініч О.О. Інтелектуальна власність: підруч. Видавничий дім «Гельветика», 2019. 424 с.

52. Савич С.С. Авторське право у цифровому середовищі: проблема монополії правовласника та забезпечення умов вільного використання творів. *Бюлетень Міністерства Юстиції України*. 2015. № 1. С. 87.

53. Світличний О.П. Право інтелектуальної власності: підручник. Вид. 2, змін. і доп. К.: НУБіП України, 2016. 355 с.

54. Селиванов М. Проблеми правової охорони комп'ютерних програм. *Інтелектуальна власність*. 2007. №6. С.23-27.

1. Сімсон О. Ідеї і бренди як інновації в бізнесі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2007. №1. С.64-73.

2. . Сучасні шляхи комерціалізації технологій штучного інтелекту / Н. О. Артамонова, М. М. Капінос, І. В. Шуба // Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології : матер. XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 вересня 2019 р. : МОН України, УкрІНТЕІ. Київ : УкрІНТЕІ, 2019. С. 18–21.[Електронний ресурс] http://www.uinpei.kiev.ua/sites/default/files/materyaly_mon_end.pdf.

3. Тарасенко, Л. Л. Цифрове середовище як місце здійснення прав інтелектуальної власності // Україна в умовах реформування правової системи : сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 21-22 квіт. 2017р.]. Тернопіль : Економічна думка, 2017. С. 272-275.

4. Харитоновна О.І. Права інтелектуальної власності у галузі іт у контексті оновлення цивільного законодавства України. *Інформаційні технології в умовах оновлення цивільного законодавства* : матер. Всеукр. кругл. столу (м. Одеса, 13 черв. 2020 р. / За заг. ред. О. І. Харитонової, Є. О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2020. С. 10-12.

5. Угода про асоціацію України з Європейським Союзом в системі джерел права інтелектуальної власності: монографія / О.В. Кадетова; за науковою редакцією О.П. Орлюк; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук УкраїниКиїв : Юрінком Інтер, 2019. 343 с.

6. Україна 2030Е — країна з розвинутою цифровою економікою [електронний ресурс]. – <https://strategy.uifuture.org/kraina-zrozvintoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html>

7. Ястремська О.О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2013. 124 с.

8. Якубівський І.Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні: монографія. Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 521 с.

Інформаційні ресурси

1. *Бібліотечно-інформаційні ресурси - книжковий фонд читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).*

2. *Електронні інформаційні ресурси:*

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОПІВ). Режим доступу: <https://www.wipo.int/portal/en/>

Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Базы українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.

Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності" (Укрпатент). Режим доступу <https://ukrpatent.org/uk>

IP Center of Ukraine - Розвиток відносин у сфері інтелектуальної власності <https://www.facebook.com/uaniro>

Патентні інформаційні фонди. Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk/articles/patents>

Біржа промислової власності. Режим доступу: <http://exchange.iii.ua/uk>